

LÆRERVEILEDNING TIL ”LESE BEDRE”

1.0. Formål

Formålet med ”Lese bedre” er at elever med lese- og skrivevansker i en periode skal arbeide intensivt og systematisk med sentrale deler av lese- og skriveprosessen. ”Lese bedre” fokuserer både på avkodingsdelen og forståelsesdelen av leseprosessen. Det betyr at vi arbeider med ordenes lydmessige oppbygging, ord- og begrepsforståelse og innholdsforståelse.

Målet er at de elevene som har en bekymringsfull lese- og skriveutvikling, skal ledes inn på rett spor. Håpet er: Bedre mestring fører til større lesemotivasjon og leseglede, lese- og skriveferdighetene bedres og derved vil elevenes selvtillit og muligheter til å klare seg i videre skolegang, arbeid og fritid øke.

2.0. Målgruppe

- Elever som har vært gjennom lyd- og bokstavlæringa på 1. trinn, men som trenger en grundig og systematisk repetisjon.
- Elever som av ulike grunner ikke har fått med seg tilfredsstillende kunnskap og forståelse om lyder (fonemer) og bokstaver (grafemer).
- Elever som har usikre analyse- og synteseferdigheter.
- Elever som har usikre avkodingsferdigheter.
- Elever som leser seint /dårlig leseflyt.
- Elever med spesifikke lese- og skrivevansker, dysleksi.
- Elever som har dårlig ord- og begrepsforståelse.
- Elever som har usikker innholdsforståelse.
- Elever med to-språklig bakgrunn med avkodings- og forståelsesvansker.
- Elever som opplever liten motivasjon og mestring.

Lesekursene, hele eller deler av dem, kan brukes i lesegrupper eller i arbeid med enkeltelever, men kan også brukes på hele trinnet. Rettskrivingkurset kan med fordel brukes slik. Ellers er ikke kursene knyttet til et bestemt trinn, men til det nivået eleven/e er på i lese- og skriveutviklingen.

Dette må undersøkes ved nærmere testing og kartlegging. Læreren må ha kunnskap om elevenes ståsted og vite om de følger den normale lese- utviklingen, eller om de har sporet av. Viser til *Modell for avkodingsutvikling* s. 19. Viser også til litteraturlista.

3.0. Kort beskrivelse av “Lese bedre”

3.1. Innhold

”Lese bedre” består av forord, en grundig lærerveiledning, kontrakt, tankekart, to lesekurs, ett rettskrivingskurs, 15 vedlegg og litteraturliste. Permen har i alt 463 sider der den blanke baksiden på arbeidsarkene er regnet med.

Kursene består av 63 leksjoner. Lesekursene er delt opp og har navn etter den lyden eller lydkombinasjonen elevene skal arbeide med. Til hver lyd/lydkombinasjon og hvert rett-

skrivingsområde er det tre ark, leksjon A, B og C. Eksempel: Arbeid med b-lyden foregår i leksjon IA, B og C, arbeid med stum –d foregår i leksjon 55 A, B og C.

A- leksjonene består av tekst og bilder, **B- leksjonene** er inspirert av Anna Mikkelsens modell der en arbeider med laging av ord og øvingsord, mens **C- leksjonene** er inspirert av *Helhet-del-helhet* og *Early Steps* modellene. I disse modellene arbeider en med hele teksten, deretter detaljer i teksten, som innebærer arbeid med ulike fonologiske og morfologiske oppgaver for å se hvordan ordene er bygd opp, for så å gå tilbake til teksten igjen.

I leksjonene 1 til 19 arbeider vi med alle konsonantene + vokalene og diftongene. Det starter med bilder og tekst knyttet til den aktuelle lyden. Vi fortsetter med å lytte, lage ord, lese og skrive, for så å bearbeide tekst og ord på ulike måter. Vi forteller, reflekterer og skriver mer om det vi har lest. Til slutt leser vi teksten på nytt.

I leksjonene 20 til 44 arbeider vi med alle konsonantopphoppingene + vokalene på samme måte som i leksjonene 1-19.

Leksjon 45- 63 arbeider vi med kj- og skj-lydene, ng-lyden, nk-ord og -gn lyden + de øvrige rettskrivingsområdene i språket vårt.

Innfallsvinkelen og oppgavene på dette området er mer basert på elevens iakttagelser og observasjoner av detaljer i ordene enn på rettskrivingsregler.

Vi arbeider med:

- bilder og tekster, samtale og refleksjon
- lesing av tekster knyttet til alle bokstavene/lydene og konsonantopphoppingene i språket vårt. Tekstene handler om fire barn, deres familier, aktiviteter og gjøremål.
- automatisering av bokstavene og lydene laging av ord og øvingsord
- styrking av analyse- og synteseferdighetene. Det fonologiske arbeidet er avgjørende for å bevisstgjøre og automatisere de grunnleggende ferdighetene.
- bearbeiding av teksten med ulike fonologiske og morfologiske øvinger
- ord- og begrepsforståelse
- læringsstrategier
- rettskriving. Vi tar for oss alle rettskrivingsområdene.

Arbeidet bør være dialogbasert. Jeg mener samtale og refleksjon mellom lærer og elev/elever, er avgjørende for læring, kanskje spesielt for denne gruppen. Lærerens oppgaver er å tilrettelegge, støtte, lede og engasjere. Læreren må kartlegge dynamisk, (med støtte) modellere, gi elevene adekvat hjelp (stillasbygging) inntil de mestrer selv, modellere og sette klare mål. Når elevene ikke mestrer lesingen og skrivingen, lager de seg raskt uheldige strategier som de kan komme til å bruke resten av livet.

3.2. Organisering

Leksjonene 1-19 kan brukes som lesekurs nr. 1. Hvis en beregner 2 timer pr. lyd, med A, B og C leksjonene, vil det tilsa et kursomfang på ca. 40 timer.

Leksjonene 20 til 44 kan brukes til lesekurs nr. 2 på ca. 50 timer.

Leksjonene 45 – 63 kan brukes til lese- og rettskrivingskurs nr. 3 på ca. 40 timer.

Hele lese- og rettskrivingskurset kan selvfølgelig deles opp slik som det passer best for den enkelte skole. Det er viktig at lesekursene drives intensivt, gjerne i perioder og helst hver dag.